

Prienų rajono savivaldybė

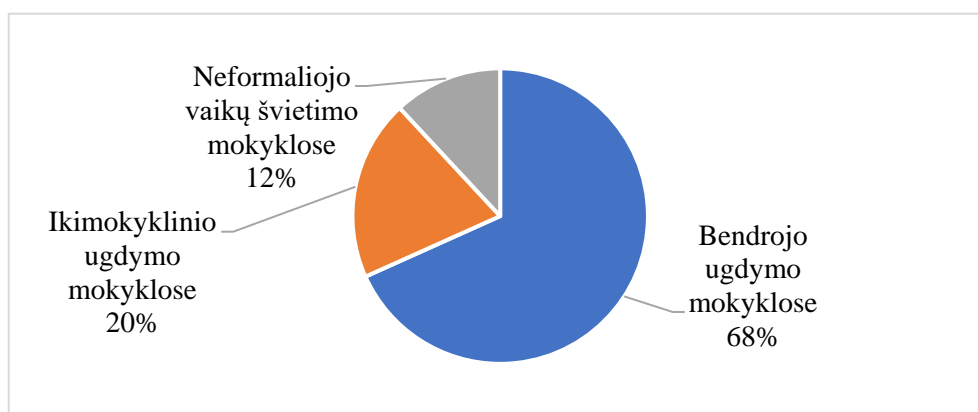
Prienų r. savivaldybės pedagoginių darbuotojų kvalifikacijos tobulinimą vykdo Prienų švietimo pagalbos tarnyba (toliau – Tarnyba)¹.

2021–2022 m. m. Prienų r. savivaldybėje dirbo 495 pedagoginiai darbuotojai, iš jų 338 (68 proc.) – bendrojo ugdymo, 98 (20 proc.) – ikimokyklinio ugdymo, 59 (12 proc.) – neformaliojo vaikų švietimo įstaigose (žr. 1 pav.). Profesinio mokymo įstaigų savivaldybėje nėra.

Pastaruosius keletą metų pastebimas savivaldybės pedagoginių darbuotojų skaičiaus mažėjimas (6 %) – 2019–2020 m. m. jų buvo 524, 2020–2021 m. m. – 498, pastovus pedagoginių darbuotojų skaičius išlieka tik ikimokyklinio ugdymo įstaigose.

1 pav. Daugiausia pedagoginių darbuotojų dirbo bendrojo ugdymo įstaigose

Pedagoginių darbuotojų skaičiaus pasiskirstymas pagal mokyklų tipus (procentais)

2022 m. Tarnyba vykdė 20 ilgalaikių (ne mažiau kaip 40 val. trukmės) pedagogų kvalifikacijos tobulinimo (toliau – PKT) programų (toliau – Programos) pagal Valstybinių ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų 2020–2022 metų kvalifikacijos tobulinimo prioritetus. Jose dalyvavo 1 089 pedagoginiai darbuotojai (žr. 1 lentelę).

Palyginti su 2021 m., matyti, kad savivaldybėje praeitais metais ypatingas dėmesys buvo skirtas prioritetui *Kompetencijų tobulinimas įgyvendinant šiuolaikinį ugdymo / mokymo turinį*, o 2022 m. didesnis dėmesys skirtas prioritetui *Vadovavimo ir lyderystės ugdymo / mokymo procesui ir švietimo įstaigai kompetencijų tobulinimas*, ypač jo kryptis *Lyderystės ugdymui ir mokymuisi stiprinimas*. Aktuali pagal dalyvių skaičių išliko ir šio prioriteto kryptis *Mokyklos bendruomenės telkimas įgyvendinant įtraukties principą švietime*. Prioritetą *Kompetencijų, reikalingų veiksmingai ugdyti skirtingų ugdymosi poreikių turinčius mokinius, tobulinimas* atliepančios Programos, ypač pagal kryptį *Mokinio skirtybių suvokimas, atpažinimas ir panaudojimas siekiant jo pažangos*, išliko aktualios ir buvo vykdytos abejus metus.

¹ Prieiga internete <https://spt.prienai.lm.lt>.

1 lentelė. Daugiausia Programų vyko pagal prioritetą *Vadovavimo ir lyderystės ugdymo / mokymo procesui ir švietimo įstaigai kompetencijų tobulinimas*

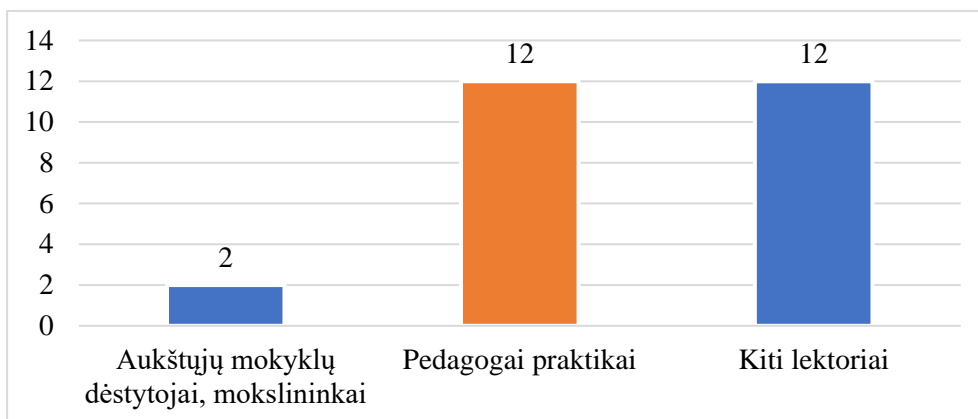
Vykdytų Programų ir dalyvių pasiskirstymas pagal prioritetus

Prioritetas / prioriteto kryptys	Vykdytų Programų skaičius	Vykdytų Programų dalyvių skaičius
Kompetencijų tobulinimas įgyvendinant šiuolaikinį ugdymo / mokymo turinį	5	223
Skaitmeninio raštingumo tobulinimas	2	105
I mokymąsi orientuotos vertinimo kultūros auginimas	1	22
Skaitymo gebėjimų ugdymas visose ugdymo srityse	2	96
Kompetencijų, reikalingų veiksmingai ugdyti skirtingų ugdymosi poreikių turinčius mokinius, tobulinimas	6	224
Mokinio skirtubių suvokimas, atpažinimas ir panaudojimas siekiant jo pažangos	4	180
Bendradarbiavimo gebėjimų, reikalingų ugdyti ir teikti reikalingą švietimo pagalbą ir paslaugas, tobulinimas	2	44
Vadovavimo ir lyderystės ugdymo / mokymo procesui ir švietimo įstaigai kompetencijų tobulinimas	9	642
Lyderystės ugdymui ir mokymuisi stiprinimas	7	341
Gebėjimų priimti sprendimus, grįstus duomenimis, stiprinimas	1	93
Mokyklos bendruomenės telkimas įgyvendinant įtraukties principą švietime	1	208
Iš viso:	20	1 089

Rajono pedagoginiai darbuotojai, dalyvavę įgyvendinant Programas ir plėtoję savo profesines kompetencijas, turėjo galimybę mokytis kartu su pedagogais praktikais, mokslininkais ir kitais lektorais (žr. 2 pav.).

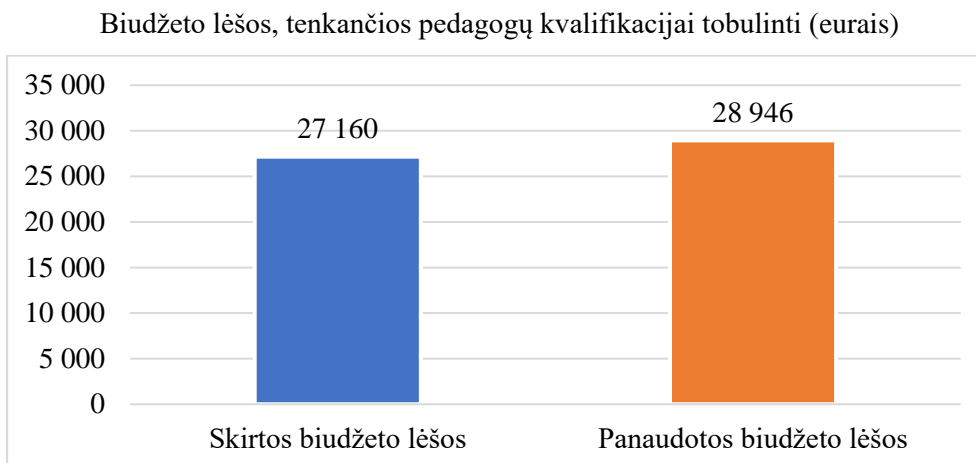
2 pav. Prioritetines kvalifikacijos tobulinimo Programas dažniausiai įgyvendino pedagogai praktikai ir kiti lektoriai

Prioritetines kvalifikacijos tobulinimo Programas įgyvendinę (vykdę) lektoriai

Savivaldybė 2022 m. PKT panaudojo daugiau lėšų, nei buvo skirta (žr. 3 pav.), tikėtina, perskirstė lėšas iš kitų nepanaudotų lėšų, atsiradus didesniai PKT poreikiui dėl atnaujiamo ugdymo turinio. 2021 m. savivaldybė panaudojo 63 proc. visų PKT skirtų lėšų.

3 pav. Iš skirtų biudžeto lėšų mokytojų ir kitų ugdymo procese dalyvaujančių asmenų kvalifikacijai tobulinti panaudota 107 proc.

Kvalifikacijos tobulinimo galimybių užtikrinimas savivaldybėje

(Tarnybos interneto svetainės puslapių apžvalgos, atliktos 2023 m. vasario–gegužės mėn., duomenimis)

Tarnyba siekia sudaryti rajono pedagogams palankias sąlygas siekti profesinių kompetencijų, kurios atitiktų švietimo sistemos pokyčių keliamus reikalavimus. PKT renginiai organizuojami, remiantis Tarnybos patvirtintu PKT renginių organizavimo ir vykdymo aprašu.

Savivaldybėje informacija apie vykdomas PKT Programas viešinama Tarnybos interneto svetainėje, mėnesio renginių planai siunčiami ugdymo įstaigoms el. paštu, vyksta informacijos sklaida per vadovų pasitarimus, dalykų mokytojų metodinius renginius.

Remiantis 2020 m. lapkričio 12 d. Prienų švietimo pagalbos tarnybos veiklos išorinio vertinimo išvadomis ir 2023 m. Tarnybos svetainės peržiūros duomenimis, matyti, kad Tarnyba vykdo PKT Programas, atsižvelgdama į pedagogų poreikį ir savo patvirtintus prioritetus. Kasmet rengiamos anketinės rajono ugdymo įstaigų pedagogų apklausos dėl kvalifikacijos tobulinimo kokybės, poreikio ir poveikio. Kiekvienų metų tyrimų rezultatus galima rasti Tarnybos interneto svetainės meniu punkto *Kvalifikacijos tobulinimas* skiltyje *Tyrimai*. 2023 m. pradžioje atliktas tyrimas „Pasiruošimas atnaujinto ugdymo turinio įgyvendinimui“. Tyrimo rezultatų apžvalgoje suformuluotos rekomendacijos, kurias vykdant siekiama sklandžiau įgyvendinti atnaujintą ugdymo turinį savivaldybės mokyklose.

PKT Programas Tarnyba rengia, atsižvelgdama į nacionalinius prioritetus, savivaldybės rekomendacijas, mokyklų įsivertinimo ir išorinio vertinimo išvadas, mokyklų vadovų ir mokytojų poreikius. Ilgalaikių PKT Programų aprašymai Tarnybos svetainėje skelbiami atskirai nuo renginių, meniu punkto *Kvalifikacijos tobulinimas* skiltyje *Programos*. Programos sudarytos iš įvairių modulių, kurių formos labai įvairios: paskaitos, edukacinės išvykos-seminarai, gerosios patirties seminarai-praktikumai, refleksijos dienos, paskaitos tėvams.

Tarnybos svetainėje skelbiamas kiekvieno mėnesio renginių planas. Prioritetinės 2023–2025 m. kvalifikacijos tobulinimo sritys (tik įvardytos ne sritys, o prioritetai) skelbiamos virš renginių plano, pačiame plane šalia kiekvieno renginio nurodoma, kokią PKT sritį jis atliepia. Plane dar pateikiama renginio data, laikas, dalyviai, lektoriai ir nurodoma, ar renginys mokamas. Daugiausia renginių 2023 m. vykdoma pagal 2 (*Kompetencijų, reikalingų įtraukties principui įgyvendinti, tobulinimas*) ir 4 (*Ugdymo praktikos ir didaktikos kompetencijų tobulinimas*) PKT prioritetines sritis.

Svarbiausi reikalavimai renginių lektoriams: gebėjimas parinkti tinkamus mokymo(si) metodus, mokymų struktūros planavimas ir medžiagos pateikimas, praktinė patirtis, gebėjimas įtraukti mokymo dalyvius į kūrybinį darbą ir nuolatinį profesinį tobulėjimą. Renginiai

organizuojami Tarnybos patalpose, klientų darbo vietose, muziejuose ir kitose edukacinėse erdvėse. Registracija į renginius vykdoma elektroninėje renginių registracijos sistemoje *Semiplius*. Registracijos nuoroda pateikiama mėnesio veiklos plane, šalia renginių aprašymų.

Tarnyboje vyksta konsultavimo dienos, padedančios mokykloms planuoti savo veiklą. Tarnyba organizuoja gerosios patirties sklaidos renginius: gerosios patirties sklaidos seminarus, atviras pamokas, apskritojo stalo pasitarimus, konferencijas, diskusijas, metodines parodas, mokyklų metodinės tarybos posėdžius, metodines dienas, susitikimus su kitų rajonų pedagogais, projektų sklaidos renginius, gerosios patirties sklaidos pasitarimus, metodines išvykas, priemonių ir metodikų pristatymo renginius, metodinius susirinkimus, edukacinę ir (ar) praktinę veiklą. Metodiniai būreliai bendradarbiauja su kitų rajonų metodiniais būreliais: Kaišiadorių, Birštono, Kauno, Alytaus, Kazlų Rūdos. Gerąją patirtį pedagogai skleidžia žiniasklaidos priemonėse, Tarnybos *Facebook* paskyroje. Edukacinės patirties banke kaupiama įvairių sričių metodinė medžiaga. Aktyviai vykdoma projektinė veikla su kitomis Lietuvos ir užsienio institucijomis. Apie juos viešinama žiniasklaidoje, rezultatai pateikiami ir leidiniuose. Vaizdo įrašai viešiami Tarnybos *YouTube* kanale.

Vykdoma konsultacinė veikla – teikiamos individualios psichologo, specialiojo pedagogo, logopedo konsultacijos, konsultuojama asmenybės ir ugdymo(si) problemų sprendimo klausimais. Vyksta metodinių būrelių pasitarimai „Kaip dirbsime pagal atnaujintas bendrąsias programas“, vyko pradinio ugdymo mokytojų metodinė diena „Kolega – kolegai. Patirtinis ugdymas“. Savivaldybėje vyksta olimpiados, konkursai, šventės, konferencijos, varžybos, parodos, vykdoma tiriamoji, metodinė, konsultacinė ir švietėjiška veikla.

Remiantis Tarnybos veiklos duomenimis, atsispindinčiais interneto svetainės puslapiuose, ir Tarnybos veiklos išorinio vertinimo išvadomis, matyti, kad siekiama sudaryti galimybes ugdyti pedagoginių darbuotojų bendrąsias ir profesines kompetencijas.

PKT poveikis ugdymo kokybei

Savivaldybės ir Tarnybos duomenimis, PKT poveikis matuojamas, analizuojant renginių dalyvių apklausų anketų duomenis, reflektuojant ugdymo įstaigų bendruomenėms skirtų PKT Programų baigiamuosiuose renginiuose. Kadangi PKT tematika pasirenkama atlikus įvairių mokomųjų dalykų (pvz., 2022 m. – gamtos mokslų) pamokų kokybės stebėseną pagal susitartus kriterijus, PKT poveikį leidžia stebėti ir pamokų kokybės pokyčiai.

Kiekvienais metais PKT tematika pasirenkama, mokyklų bendruomenėms išanalizavus turimus duomenis apie mokinių pažangą ir pasiekimus, todėl **pastebimas PKT poveikis mokinių pasiekimams ir pažangai**. ŠMSM parengtoje 2022 m. švietimo būklės apžvalgoje pateiktais duomenimis, per pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimą (toliau – PUPP) bent pagrindinį lietuvių kalbos ir literatūros bei matematikos mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis padidėjo, ypač miesto mokyklose, ir prilygsta panašių savivaldybių rodikliui. Lyginant 2019 m. ir 2022 m., matyti, kad padidėjo per PUPP bent pagrindinį mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.), padidėjo ir dalykinių olimpiadų bei konkursų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių.

Prienų rajono mokyklos rengia strateginius planus pagal subalansuotų kortelių metodiką, todėl viena iš planuojamų perspektyvų, padedančių siekti numatytos vizijos, yra mokymosi perspektyva. Atsižvelgdamos į mokymosi perspektyvoje įvardytą tematiką, mokyklos pasirenka PKT Programas, todėl jos yra tiesiogiai susijusios su mokyklų pažanga. PKT Programų poveikis analizuojamas mokyklų metodinėse grupėse, metodinėse tarybose. Apibendrinti duomenys pateikiami mokyklų pažangos ataskaitose, analizuojant ir atskleidžiant, koks mokinių pažangos ir pasiekimų pokytis pasiektas pasitelkiant PKT. Iš gautų duomenų galime daryti išvadą, kad kryptingai, pagal šalies ir rajono pedagogų kvalifikacijos tobulinimo prioritetus ir mokyklų poreikį vykdomas pedagogų kvalifikacijos tobulinimas daro **poveikį ir savivaldybės mokyklų, kaip organizacijų, pažangai**.

Rekomendacijos

Atsižvelgiant į pateiktus duomenis, *siūloma*:

- savivaldybės lygmeniu daugiau dėmesio *skirti* PKT stebėsenai, *analizuojant*, ar dalyvaujant PKT Programose įgyta mokymosi patirtis perkeliama į praktiką;
- glaudžiau *bendradarbiaujant* su savivaldybės mokyklomis, *įtraukiant* vadovus, metodinius būrelius ir (ar) kitus bendruomenės narius, *stiprinti* PKT renginiuose dalyvavusių pedagogų motyvaciją taikyti mokymosi patirtį;
- *plėtoti* pagalbos mokyklų vadovams ir mokytojams atnaujinto ugdymo turinio įgyvendinimo klausimais galimybes, *papildant* ją praktinės veiklos pavyzdžiais, orientuotais į 2023–2025 m. PKT prioritetinės srities *Ugdymo praktikos ir didaktikos kompetencijų tobulinimas* įgyvendinimą.